

Skåne

Onsjö lrd

Roslövs s:m

Störreseter och skivstuber i gängna
fiser.

När säten var mogna så budas man upp män
och kvinnor till att kugga och binda. ~~Körna~~
och ~~havs~~ majade man, som man kalla det
från karlarna hade ju s. k. "majedyg" på tiarna.
Så började det stöttiga arbetet par om
par en majare och en "bingare". När man
så hade kuggat alltsammans utom det sista
kuggat kette det att man skulle ta heren ~~man~~
Och när man band den sista vecken så band
man ett band om den alla som varit med
om majandet den vecken kallades "Standarden".
Därmed man band med var hemma-
snodda av hi eller dylikt.

Sen skulle man "dra ihop" säten
i "hvar" och då skulle standarden ha sin
plats mitt i en "hov" högst upp och när man
äkte in säten skulle "standarden" äka i
~~det sista lasset~~. Efter allt detta arbete
skulle man ha ett hejdumdrants höstgille,
med spel och dans på "Loen".

När det sedan var antan börja
"Loen" linet att skulle dragas upp från den
skulle nämligen upp med stöten så skulle den
ligga till torpes. Sedan skulle den provas och
bredas tumst ut att torpa ytterligare en
14 dar eller 1 månad alltefter som väret
var. så var det till att samla upp den i
vecken som skulle höjas till "brydestuan" där
den skulle torpas ännu mera. Där eldste man

i en s.k. gält. Där var ett galler som hette "hören"
Låg på så eldste man under detta. Men den måste
passas så den inte tog fyr därför satt där en
gammal gumma som skulle se till den
både dag och natt. Men den som inte hade
råd att köra till bytestuan fick elda i en
grop och lägga nätt vici och torpa in "hö" där.
Så hade man bytestulle, men inte nog trä-
med hade man väl "brödad" så skulle man "skätta"
Då hade man "skättnä" och "skättspod" man satt
i två rader, den första slog den grövsta "skären"
av den andra rensjätta. På skättegillet hade
man så poligt och mycket att göra om.
För kitting lästes sällan om där någon fanns,
så skulle man hägla 2 gånger grov hägla
och fin hägla, så blev där först skättesfall
de var det grövsta så blånor "stär" finare
och lockar det alla finaste. Efter allt
de många arbetet hade man sen byrestulle,
som synes sparades inte på gillen men det
~~behövs~~ ~~behövs~~ behövas stift all rök och damm.
Sedan var "hören" färdig att spinna
under vintern för att senare vävas.

Karin Svensson

Febru 20

Maricholm.

Umsjö 1854
 20 sidor 8:4

Om skördeseder och bruk i gamla tidur.

Det jag här nedan vill berätta i dessa rader om gamla tidur skördeseder och bruk skall jag tycka ofru vad jag själa hört av gamla vänner och bekant-
 bli det lite svårt att rita ned raderna på att det blir något så rikligt uttryck, men skall försöka göra det bästa.

En enträgna begäran att få härta talas om så mycket som möjligt om gamla tidur skördeseder och bruk, kan jag förstås inte tillfredsställa. En del och smicka men en del om olika skörd har jag hört och så här lydu-
 gefär:

Vi börja då med lin eller linnet som jag förstås vet mest om. Linet sås tilligt på våren, särskilt en dag närmare bestämt den tjugonde som heter Karolina. Detta var ett allmänt bruk att linet såddes vid dags dato. Så fick det stå och växa tills det kom i blom. Just nu var det börja luka den, samt göra det fri från ogräs. När det så var tid för hösten att skörda, drog ena rycktes det upp med röllurna, lemda om det till små knippen eller kävar, vilka ställdes upp till torkning solen, sen då tog man hem det på logan där fröet skulle avsejras.

Lite gick sålunda att man drog av det med en "hörrepå". När detta var skulle linet bredas ut på marken, helst där ljung fanns, för att ångor torka. Det så var färdigt med den saken skulle det till brytningen "brytningen", i allmänt kallades, där den rikligt torkades, samt bröts. Och så sam-
 lket i lya i stora lag där linet skulle brytas samt beredas till lin s. k. "hån-
 spade knapparna tröskades sedan på logan med "glejjet" handslaga.
 man eller "hörarevan" som det i ^{af} ^{och så} allmänt kallades var ett redskap eller
 som vill kalla det ett långt bräde med långa taggar utan jämn en trä
 insidan och på detta vis drog man de vupplista linskippena till fröet va-
 fter brytningen skulle linet skättas eller viskas med skälleträ.

lade det på en skällefat som var en hög ställning med två långa spinn
 däröver en tvärsli. Härpå lade man linet över alla, tog små knippen i
 vänder dem fram och åter tills det hade fått nog. Sen bort med det och
 rytt knippe i stället.

Så kommer vi då till häcklingen. Där var något som skildes i från från
 "en" eller blånor. Dessa skulle kandas och spinnas utan husets unga döttrar
 utifrån samt naturligtvis husmördrarna själva som skulle undervisa
 anstien i att göra det på rätt sätt, så att när de unga en gång blivo
 ma kunde göra det på möjligaste enkla sätt.

gälva en fin linne var nu bara kvat och detta kunde bardas och spin-
n färgända beredning till en finaste "luff", och användes detta till de
sämsta slag av duktyger.

nu något så när hur jag försökt att ^{berätta} återge linets beredning, nu är det bara
en linet jag också vill återge. Den lyder så här:

- 1. seel från forna dagar, nu landet än du är.
- 2. bardagille göra, som maten alltid plin.
- 3. lejuer lyens rigor och alla gummanna,
- 4. komma för att barda från kväl till ljusan den.
- 5. Den dag då mat är kunnig är ej att undra nei,
- 6. sätt lötet skall han ju baka i koppin lägga smör
- 7. och kaffebäver mala så det kan rätta till
- 8. och granna goriskatet han även hava vill.
- 9. När det mot kvällen liem så börja rigorna,
- 10. och såju tvätta halsen och smörja flätorna.
- 11. En säk de gör sig tuga och även strumpan gör,
- 12. och gumman de stora så gott som de förna.
- 13. de sig hava pyntat så vandra de ästad,
- 14. med bardorna i handen och var och en är glad
- 15. då få komma samman och tala om allting
- 16. om havu skett i lyen och allstäds omkring.
- 17. De då mera hälsat så lili de fägnade
- 18. och goda sockerkringlor och smakligt kafe.
- 19. om de i ring gör galvet de sätta sig nu mer
- 20. i alla börja barda med lust och med bested.
- 21. i ävreste bardändan där sitta hära far,
- 22. utan finkelblasten om sipp han ofta tar.
- 23. om när kloksän slagit nu de börja hära far,
- 24. bliva yr i mössan och föja vet han var.
- 25. Tager far mid armen och leder honom bort,
- 26. till sängens som står bäddad där han insamma fort.

Örnen om Toru skall jag också säga några ord om.
1. Torpare och hurbändare som gjorde dugsvete vid de stora huregårdarna
finns var och en sin lutt med toru allt efter som de hade jord till sina torp.
2. beredningen nämner jag ej här något. Och då det var tid att få en förs-
ätta Torparna och hurbändarna sipp mestan mitt i natten och böras för

ingen ville vara sist hem.

Seem om att "tu hann" hälsade sig ifrån detta vis att när själva sädes-
var slut, alltså huggningen eller avmejslingen. Ja det skulle finnas nägra
var, så sade alltid folket att om de inte hade sett nägan hade förut nu
"tu" nog måste han väl finnas där. Alltså nu hade han ingen annan
gämma sig på utan blott på denna plats. Ja, så gick det till att "tu hann".

Äter käven var också ett bruk, det gick till på här: Alla som hade
till vid avmejslingen skulle binda var sitt band om dem. Detta var en
sed i gamla tiders skörd på denna lagg. Käven kallades även för "mann-
damm".

Om sädeskörden skulle jag kanske förut nämnt, förut men säger blott
att också. Karlar och qummor med sina redskap på axeln tidigt om
morgnarna, så pass tidigt som 3 eller 1/2 fyra om morgnarna. Det var ett
en litet en tid detta vara. Då som vid all slags höst skulle det gå emellan
någon en "själen" som inte följde de andra. Ett ex. från en stor her-
"i" nog så talande för sig. Alla arbetare hade sina stycken utmätta och
så nägan som ladufogden ansåg inte kunde hinna med om utmätta
i axeln fick känna hans "krokstämp" valsa på deras rygg. Inte alls
till en tid, fast sädant får ej förekomma nu.

Vid skördens slut brukade husfadern läsa en bön eller psalmsvers
lydde på här: Så skördemännens kinder man efter den mätad per
han käven binder, hem visar sig som växtens ejer.

Det jag ingenting mer om skörd. Vill nu endast säga lite om en
villen också. Det var förstås de finaste gillen man gärna kunde tänka
alla skulle vara med. Skräddaren och skornaken och allt vad yrke han
till fest då. Det var ett gammalt bruk att alla skulle hjälpa till vid
och då var det lika bestämt att de skulle vara med när skördegillen
"i" an. Spel och dans hela & natten och dansa kunde både gubbar och
och då var det annan musik då än nu. Harmonika och fiol var det
och dessa gammeldags låtar som de spelade gingo bra ut denna efter.
gåde sig också ut på hjärtens lust. Måten skulle vi förstås inte heller
ämbi. Mycket mat som god mat och många supar därtill, nästan
de talde hälsades upp och avsnip maten serverades "gravyer" och de

de vare alltför bleka. Matbordet var dukat smakligt och höstens
samt all de alla sällsloger pryddes alltid borden. Så hölls en mängd
de som vare hemma i detta och alla de inbjudna säga sig förtas och
utaf det som serverades.

Med dessa ord vill jag härmed ställa min fö minneslävlan om seder
akt i gamla tiden och hoppas jag reliktionen är god och rättas de felstämningar
~~skann~~ samt gamla meningar som nämligen skulle ha inträffat.

Med ~~största~~ högaktning

Och sä en sak till. Skulle denna minnslävlan vara alltför bak-
åt ihop, var det god och icke publicera det i tidningen, ej heller änska jag
mitt namn komma med i tidningen.

Med största högaktning

Albert Persson
Rosta nr 12
Marskholm.